

Een kind met een verstandelijke beperking ontwikkelt zich trager en anders dan andere kinderen. Een verstandelijke beperking kan op allerlei manieren zijn veroorzaakt en de beperkingen van ieder kind zijn daardoor weer anders. Er zijn kinderen met het syndroom van Down of met een hersenbeschadiging. Soms hebben kinderen met een verstandelijke beperking ook een lichamelijke beperking.

Gedrag en omgang

Kinderen met een verstandelijke beperking hebben moeite met het leren en begrijpen van wat er om hen heen gebeurt. Ze nemen de wereld op een andere manier waar. Kinderen met een hersenbeschadiging bijvoorbeeld zijn soms erg gevoelig voor prikkels. Alles wat zij zien, horen, voelen en ruiken, vormt één grote chaos. Zij zijn niet in staat om de verschillende prikkels te scheiden. Daardoor verliezen ze het overzicht en worden ze vaak (erg) druk.

Tijdsbeleving

De tijdsbeleving van een kind met een verstandelijke beperking is meestal ook beperkt. Ze weten niet wat morgen of volgende week is. Sommige kinderen kunnen zelfs niet overzien wat er het volgende uur gaat gebeuren. Ze kunnen zich daardoor erg angstig en onzeker voelen, wat zich uit in onrustig of weerbarstig gedrag. Bij sommige van deze kinderen is de woordenschat groter dan het werkelijke begrip dat ze hebben. Op deze wijze ontstaat er nog wel eens strijd met de leiding: 'Maar we hadden dat toch met je afgesproken en je hebt toen ja gezegd?!' Andersom is natuurlijk ook mogelijk. Een kind kan dan lang niet alles uitdrukken wat het denkt. Het begrip, het inzicht en ook de concentratie van deze kinderen zijn beperkt. Wanneer ze aanvoelen dat ze 'ja' moeten zeggen omdat de leiding dan weer vrienden met ze is, wil dat nog niet zeggen dat ze de afspraak inhoudelijk ook begrijpen en overzien. Je leest hierover meer onder het kopje Communicatiemogelijkheden.

Samen spelen

Samen spelen is voor de ontwikkeling van ieder kind belangrijk. Maar soms is een kind met een verstandelijke beperking nog helemaal niet in staat om samen te spelen. Ditzelfde geldt ook voor kleuters die op die leeftijd in hun ontwikkeling nog egocentrisch zijn. Wanneer een kind niet in staat is om samen te spelen, voelt het zich niet op zijn gemak en vertoont het bijvoorbeeld wegloopgedrag. Kinderen die in een woonvoorziening wonen, hebben vaak meer moeite met het aangaan van vriendschappen en het delen met anderen. Ze zijn gewend geraakt dat iemand waar ze zich aan hechten toch altijd weer weggaat. Aan de andere kant zijn deze kinderen vaak zelfstandiger dan de kinderen die nog thuis wonen en soms door hun ouders erg worden beschermd. Wanneer kinderen met een verstandelijke beperking samen spelen met anderen, is het belangrijk om kinderen met dezelfde interesses en mogelijkheden bij elkaar te zetten. Dat houdt in dat je niet kijkt naar de kalenderleeftijd van het kind, maar naar zijn manier van handelen en spelen (niveau van functioneren). De mate van de beperking kan erg verschillen van licht, matig tot zeer ernstig. Voor kinderen met lichte en matige verstandelijke beperkingen is samen spelen soms heel goed. Wanneer een kind echt moeite heeft met het overzien van de situatie, kan het samen spelen ongeschikt zijn. Het kind voelt zich dan niet op zijn gemak. Maar per kind kan dat weer verschillen.

Overleg met de ouders/verzorgers wat het beste is. Zij weten vaak heel goed waar het kind moeite mee heeft en hoe je daar het beste mee kunt omgaan. Zij kunnen je een heleboel tips geven. Ditzelfde geldt voor de leerkracht op school. Maar deze mag je pas raadplegen als je daarvoor toestemming hebt van de ouders/verzorgers!

Communicatiemogelijkheden

De communicatiemogelijkheden van een kind met een verstandelijke beperking zijn veel kleiner dan bij andere kinderen. Normaal ontwikkelen mensen een aantal basiswaarden. Bij kinderen met een verstandelijke beperking ontbreken veel van deze basiswaarden en zitten er hiaten in de sociale ontwikkeling. Zo'n kind krijgt daardoor niet de kans om zich goed tot andere kinderen en de leiding te verhouden. Het is daarom belangrijk bij elk kind met een verstandelijke beperking te kijken naar het waarom van bepaald gedrag. Zelfs als het erg lijkt op onwil en ondeugendheid, zit er vaak een reden achter die terug te vinden is in zo'n 'gat' in de basiswaarden. Voor de leiding in een Scoutinggroep is dan vooral belangrijk om proberen te begrijpen hoe dit kind de wereld ervaart en daar naar te handelen. Wees positief naar een kind. Wees jezelf en geef het kind veiligheid en vertrouwen. Het mag er zijn. Geef zo nodig duidelijk de grenzen aan, maar laat het kind daarbij voelen dat het een mens is dat er mag zijn.

Tips :

- Heb geduld. Het kind zal je uitleg minder snel begrijpen, minder snel iets uitvoeren of reageren. Soms moet je zaken herhalen en vaker of anders uitleggen.
- Schep duidelijkheid. Bijvoorbeeld wanneer een spel begint en ophoudt. Wie heeft de leiding. Wat zijn de regels. De vaste momenten gedurende de opkomst, zoals openen, pauzeren en sluiten geven structuur.
- Zorg voor een overzichtelijke en opgeruimde omgeving (lokaal, speelveld).
- Laat zaken zien. Omdat het kind minder snel iets begrijpt, is het vaak meer een doener dan een prater. Speel een nieuw spel bijvoorbeeld eerst 'droog', zodat het kind kan zien wat de bedoeling is. Geef steeds één opdracht tegelijk. Meer opdrachten tegelijk geven, is verwarrend.
- Geef het kind een kans. Denk niet te snel dat een kind iets niet kan. Laat het kind het eerst zelf proberen. Als het niet lukt, kun je alsnog hulp geven. Geef alleen hulp bij die zaken die het kind zelf niet kan.
- Geef complimenten. Zo krijgt het vertrouwen in wat het wel zelf kan. Kijk goed naar het gedrag. Houd rekening met de mogelijke onvoorspelbaarheid van het gedrag. Als het kind de omgeving niet meer overziet, zich onveilig voelt en dat niet goed kan zeggen, kan hij je dat door zijn gedrag vertellen.
- Actiespelen zijn geschikter dan denkspelen.